

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
 Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză —
 Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir peti 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Presă și preoțimea

Cuvintele Mântuitorului: «*In lume necazuri veți avea*», s'au adeverit cu prisosință, în vitregile veacuri trecute, la preoțimea română din Ardeal, necazuri îndurate pentru statornicia ei în cr. dința străbună, care a fost paladiul ființei noastre etnice.

Smeriții preoți sătești, ca și episcopii lor, au îndurat cu nepilduită tărie urgia asupritorilor, cari nu se mulțumiau a-i trata la fel cu credincioșii lor iobăgiți, dar îi asupriau și schingiuiu adeseori până la martiriu, pentru iubirea de limbă și lege.

Prin actul de trecere la «unire» al unora s'au făgăduit oarecari îndulciri...

Dar scopul adevărat asupritorii nu l-au putut atinge, decât în o intimă parte; în cursul timpului puțini au părăsit deodată cu «unirea» și naționalitatea, ear cei câștigați cu promisiuni, prea puțin s'au îndulcit de acestea. S'a realizat însă prin această «meteahnă» slăbirea solidarității naționale, ale cărei urmări se resimt și astăzi...

Pe timpul regimului trecut urgia foștilor stăpânitori se îndreptase, mai ales împotriva preoțimii ortodoxe, ca mai primejdioasă pentru scopurile lor, căci stând ea aproape de popor, putea da îndemnuri stăruitoare, povețe la muncă neobosită și la rezistență, întărind nădejile unui viitor mai omenesc.

Venit-au deci să încătușeze această activitate a preoțimii cu legi despre «congruă», a învățătorimii cu «ajutor de stat» pentru școalele confesionale, legi urmate de celebrele ordonanțe ministeriale, care știau restălmăci așa de iscusit legile ungurești, făgăduind celor «zeleși» premii pentru progresul în «limbă» și «promovarea ideii de stat». În acelaș timp nu încetau prigonirile împotriva celor buni, în special în contra «agitatorilor popi valahi», de sub «tutela» cărora doresc să scoată pe bieții învățători confesionali, statificându-i, ca astfel să introducă o nouă «meteahnă» între conducătorii firești și povățuitorii cei mai de aproape ai românului dela sate.

Intențiile față de urgisitul neam valah se văd și din legile mai recente, — din 1917, — legi care de o parte restrângeau libertățile politice și economice ale neamului, care era trimis să sângereze pe cele mai înverșunate câmpuri de luptă pentru salvarea «națiunii», — pe de alta aduceau legi prin care dotau cu sute de milioane bisericile «religiilor recepte» din trecut; — numai mult cercata biserică ortodoxă era

preterată și de astădată, pentru motivul că aceasta nu ar fi dovedit «lipsa de mijloc» la dotarea clerului și personalului ei didactic și la susținerea instituțiilor sale.

Nu este aici locul să stăruim asupra multelor mizerii ce a îndurat, în decursul marelui război pentru întregirea neamului, preoțimea noastră din Ardeal și familiile acesteia...

Sosită vremea mântuirii, — după bucuria delirantă ce a urmat, — poporul ardelean era în drept să vadă și pentru preoțimea sa sosit timpul unei drepte sârbători, după suferințele din trecut. Era în drept să ceară locurilor de cadere să i se creeze o situație cel puțin egală cu a preoțimii bisericilor minorităților etnice, favorizate veacuri de-arândul de prigonirii noștri. Era îndrituită să aștepte sprijinul puternic această preoțime, ca să poată în sfârșit urma nestânjenită de griji materiale, sublimei chemări de luminătoare a poporului în toate cele duhovnicești, culturale și economice.

Mărturisim, cu durere, că ne aflăm abia la un mic început în aprirea preoțimii ca factor cultural și moral în organismul statului; din acest motiv mulți, cari n'au mai putut suporta greutatea materiale, au căutat alte cariere, locurile lor au rămas goale, ear poporul fără slujitori ai altarului, lăsat pradă ispitelor întunecului.

Aceste crâmpene din trecutul și prezentul preoțimii ardeleni sânt înfățișate numai pentru constatarea cât de nejustificată e atitudinea unor politicieni ai zilelor noastre și a unor organe de publicitate față de această preoțime, pe care o tratează cum n'ar trebui tratată.

Inimile iertătoare trec peste o astfel de concepție, — dacă lucrul s'ar mărgini numai la atât.

Ne aflăm însă în fața unor apariții îngrijitoare. O seamă de ziare pentru atingerea scopurilor de partid, manifestează purtare deadreptul dușmănoasă preoțimii, purtare pe care eram obișnuiți să o vedem numai la vechii noștri vrășmași, străini de neam și lege.

Oameni de ai noștri și presa lor, dau atacuri înverșunate «cu vreme și fără vreme» în contra preoțimii ardeleni, fără considerație la răul ce-l fac *poporului*, ale cărui interese pretind că le servesc.

La întrunirile politice, la care era adusă țărănimea, am auzit debitându-se învinuiri și injurii, de care se scârbiau și țărani mai luminați, cari auzeau din gura «domnilor» veniți să le solicite voturile sau să raporteze despre activitatea par-

lamentară, că «popii sânt piedeca împroprietăririi, căci nu lasă împărțirea averilor bisericilor». Va să zică: Biserica noastră oropsită, care și-a susținut instituțiile din danii, colecte, aruncuri, repartiții, nu e lăsată de preoți să-și împartă averile!

Un cotidian riscă afirmația: «preotul propoveduind muncă, să facă agricultură și el, dar nu politică și afaceri negustorești»...

Chestiunile bisericesti se tratează din punctul de vedere al interesului de partid. Când se trimit câțiva preoți ortodoci în America din partea *bisericii*, organele partidului național scriu să sânt trimiși de guvern, și anume ca să facă politică *de partid* în America...

Când noi osândim ori ce atitudine de-a preoților cari fac politică strămtă în cadrele unui partid, aceleași organe atacă numai pe cei ce nu fac politică partidului lor; dacă însă cutare preot comite greșeli cu voie sau fără voie în favoarea partidului acestuia, este menajat și îmbrățișat. De o parte hulești, de altă parte lauzi *acelaș fel* de făptuire.

Nesfârșit e pomelnicul nesăbuitelor atacuri la adresa preoțimii, pe care unele voci nu se sfiesc a o trimite, cum vedem, la plug, — în vreme ce alte neamuri își trimit clericii la studii academice în străinătate. Cu indignare trebuie să constatăm că prin acest fel de luptă se propagă stări anormale și primejdioase în viața poporului.

Cum nu vor cucerii teren sectele religioase și grupările politice cu tendințe de destrămare socială, când preotul, paznicul turmei primejdioase de atâți dușmani hrăpăreți, este discreditat chiar de ai săi la toate ocaziile? Vor fi abateri în purtarea unor preoți, dar, să faci responsabilă aproape întreaga tagmă, nu este just, nici cavaleresc, nici în folosul țării.

În locul «combaterilor» s'ar face mai bine cercetând care e cauza că unii preoți fac b. o. negustorie? Vor afla, că spre aceasta i-a împins mizeria în care, cu excepția unui mic procent, se sbate preoțimea.

Prestigiul preoțimii îl știrbesc politicienii prin amăgirea unor preoți de a intra în valurile politice și dându-le îndatorirea de a prezida alegeri parlamentare.

În această îndatorire s'a găsit apoi nou prilej de atacuri la adresa acelor preoți și la adresa autorităților bisericesti. S'a putut citi, în o anumită presă, în mai tot cursul anului 1922, că preoții, ca preșidenți ai secțiilor de votare au violat

nele, au comis fraude cu voturile alegătorilor în favoarea partidului dela guvern.

Nu putem cerceta ce este adevărat în aceste înviniri. Fapt dureros este însă că neconstatându-se dovada nevinovăției a planat mereu umbra asupra întregii preoții reducându-i-se prestigiul. Până aici preotul era considerat de păstorii săi ca «părinte»; era înconjurat de stima și dragostea acestora; — acum, tocmai în urma agitațiilor presei, este privit cu răceală și neîncredere. Atmosfera, creată de atacurile ziaristice, a adus cu sine, că nu puțini preoți au fost chiar siliți să-și părăsească parohiile.

În considerare că aceste stări dure-roase, create de politica militantă, pot avea urmări fatale pentru viitorul bisericii, s'a pus mai de multe ori întrebarea: care să fie atitudinea preotului în politică?

Sub stăpânirea vitregă maghiară, sarcina preotului în cele politice, — în fața pericolului național, — era într-o câțiva ușoară, aflându-se întreg poporul în o singură tabără și apărându-și cu îndârjire ființa etnică, ear păstorii sufletești erau în fruntea lui.

În țara întregită s'au schimbat lucrurile. Ne mai fiind vorbă de o primejdie națională, alegătorii se grupează în jurul acelor partide politice, care le oferă garanță mai sigură pentru îmbunătățirea stărilor materiale și sociale.

Și cum, întru asigurarea reușitei lor, partidele politice nu prea au considerație unul față de altul, în cursul campaniilor electorale se prezintă cu momeli și promisiuni, fiecare grupare susținând despre sine că profesează cele mai alese principii de cărmuire, cu maximum de beneficii, ce rezultă din crezul lor politic pentru fericirea cetățenilor.

Firește, că nu uită a prezenta partidele contrare ca retrograde, fără destoinicie în ale guvernării, egoiste șcl., însoțind de obicei afirmațiile acestea cu vorbe violente.

Ca adevărat părinte sufletească, negreșit preotul nu va sta impasibil față de frământările politice ale păstorilor săi, va trebui ca și sub acest raport să le

poarte grija, ca nu cumva aceștia să alunece pe povârnișul care ar putea primejdi fericirea lor vremelnică și viitorul bisericii. La tot cazul se va feri preotul de a se face agentul cutărui partid politic, ci va rămânea în orice timp sfătuitorul cumințe al poporenilor săi, cari își vor alege singuri partidul ce le convine, și de cumva i-ar ajunge decepțiile, nu vor putea învinui pentru aceasta pe duhovnicul lor.

Ca oricare cetățean, și preotul își va fi având vederile politice, dar aceste vederi nu trebuie impuse păstorilor săi.

In deosebi: Să nu ne lăsăm târați de pașimile politice militante cu nici un preț.

Să păstrăm rolul avut în trecut de *părinte* care-și iubește fiii sufletești, sfătuindu-i cu blândețe, nesilindu-le voința prin impunerea vederilor sale în ale politice.

Să căutăm a fi corecți în purtare, model de curățenie morală sub toate raporturile, muncind înțet pe alte terene, prielnice pentru progresul enoriașilor noștri.

Chemarea ne este să creștem creștini buni, oameni morali și cetățeni credincioși patriei. Când prin purtarea noastră nu le vom servi de exemplu, ei vor aluneca pe povârniș, de unde cu greu îi vom mai întoarce.

Să ne desfășurăm deci energiile pentru refacerea morală a credincioșilor noștri, al căror suflet s'a schimbat mult în acest război. Mântuirea dela noi se așteaptă, pe lângă toate învinuirile ce ni s'au adus.

Să muncim stăruitor întru curățirea boalelor sociale și politice, care formează primejdie pentru biserică și neam. În acest scop, să nu ne fărâmițăm creditul moral în frământările politice militante, ca să nu stăm neputincioși în fața ravagiilor ce le fac sectarismul și anarhia.

La muncă pastorală înțetită să pornim, urmând poruncii divine: «Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri», ear în politică: «Fiți înțelepți ca șerpilor și blânzi ca porumbeii».

Pr. V. M.

Din parlament. În ședința senatului, ținută în 3 l. c., a luat cuvântul P. S. Sa episcopul *Vartolomeu*, și a cerut guvernului să rezerve terenuri pe seama bisericilor, pentru construirea de case parohiale și case culturale. Se adresează apoi dlui ministru de interne și cere să se ordone respectarea repausului duminical.

Pătr protopop *Nic. Borzea*, vorbește despre nedreptatea adusă bisericii noastre ortodoxe în chestiunea ajutoarelor din partea statului și propune ca statul să ia fondurile dela diferitele culte și să le capitalizeze pentru întreținerea lor. Cere ajutor pe seama bisericii ortodoxe lipsite de averi.

Episcopul *Gherlei, I. Hossu*, spune, că nici eparhiile greco-catolice n'au avari (Desaprobări din partea senatului), și preamărind biserica «unită» pentru lupta purtată în interesul culturii și școlii românești din Ardeal, protestează în contra atacurilor (?) ce se aduc «unilor».

După aceasta senatul trece în secțiuni.

Parlamentul a luat vacanță până Miercuri în 7 l. c., în considerare că Marti este sărbătoare națională: aniversarea unirii principatelor.

Pentru buna civilizație

«Patria» scrie:

Din «Neamul Românesc», sub iscălitura unui domn avocat, luăm cunoștință că în n-ru dela 12 Ianuarie al ziarului din București Albina, dl N. Iorga este numit (ascundeți-vă fețele, urmași ai lui Augustin Bunea!) «mișel și calomniator». Eleganța aceasta romană de stil a fost smulșă cu plăcere acestui ziar cu prilejul polemicii din *Unirea* dela Blaj și dl N. Iorga, în deoște cunoscută. Deci, pentru că dl N. Iorga n'a aprobat absența clerului superior gr-cat. din Catedrala ortodoxă dela Alba-Iulia în clipa încoronării, este «mișel».

O astfel de degradare a scrisului, — care, chiar inspirat din oficiu străin, tot românesc este, — ne scutește de orice comentariu. Însă ziarul mai sus pomenit pretinde că vorbește în numele preoției gr-cat. din Ardeal și Bănat. Credem că nu este slujitor al altorului bisericii noastre mai întâi românești, care să nu respingă cu dispreț, această tentativă străină de a ne spurca tezaurul culturii. Nu mai trimitem pe acești străini la paginile scrise de N. Iorga despre școala latină și nici la pretenția sa cu Augustin Bunea. Cine a fost capabil de astfel de epitepe pe pământul românesc, înseamnă că nu are nici o legătură națională nici cu trinitatea latină și nici cu urmașii.

Dar dacă aceasta este civilizația pe care nunciațul papal înțelege să o patroneze în România, îi spunem că și-a greșit adresa și că nu ne cunoaște nici istoria și nici sufletul.

Până aici «Patria». Noi trebuie să mai adăugăm, că acest infect focar patist, numit «Albina», este susținut cu bani străini spre a săpa la fundamentul țării și legii românești. Este ziarul Monseniorului Marmaggi. Întrebăm pe dl

FOIȘOARA

Artă și literatură în popor

— Dintr-o conferință —

La întoarcerea sa din Franța, dl profesor N. Iorga a fost invitat să țină o conferință în Timișoara.

Dl N. Iorga, care a ținut în Franța 12 conferințe în earna aceasta, s'a oprit și la Timișoara și a vorbit unui public numeros despre arta și literatura țaranului român.

Când se întoarce din străinătate — spune dl Iorga — un român nu are cuvinte destul de tari ca să critice starea de lucruri dela noi, imediat ce a pășit hotarele țării. Unii își ascultă creioanele cum au părăsit Bucureștii și până în nu știu ce Americă, nu ostenesc de a vorbi de rău de țara lor. Dar nu e nici unul dintre noi care să n'avem partea noastră de rău și de bine în tot ce există — în nația și în țara noastră. Sânt, însă, și lucruri bune la noi, căci nu există nație pe pământ, cât de bătută ar fi ea de Dumnezeu, care să nu stea în fruntea celorlalte cu câteva calități măcar. Țiganii bunăoară, și tot întrec celelalte popoare prin puterea lor de a fugi în fața primejdiei, dar și prin calitățile lor muzicale în care au rămas nebatuți. Sântem obișnuiți să vorbim și azi cum vorbiam și înainte de război, spre «țărișoara noastră», când situația nu mai aceeaș.

Sântem o țară destul de mare, cu o populație care stă printre cele dintâi în Europa; uitându-ne pe hartă, nu poate exista român căruia să nu-i bată inima când vede că teritoriul nostru nu se cuprinde azi decât cel mult încă odată în teritoriul Franței sau al altor țări mari. Ne trudim apoi să ne facem o gospodărie proprie. Nu vom reuși, însă, să ne refacem țara — atunci când alții nu și-au muncit valuta și nu au vărsat nici atâtea sânge pentru izbândă finală, și totuși, sânt azi victorioși și economicește, și financiar — nu vom reuși să ne refacem dacă nu vom căuta să punem mai puțin pe noi și să dăm mai mult din noi, adică să nu mai facem lux, ci să producem ca s'avem ce exporta.

Când se vorbește de țara noastră, unii exagerează ori în bine, ori în rău. Când cutreeri însă alte țări, îți dai seama că noi avem o *țărănișă*. Țărănișă e comoara ascunsă care înseamnă mereu elementele putrezite, obosite, îmbătrânite dela orașe. Și țaranul nostru are darul de a păstra în forma casei sale, a interiorului său, a podoabelor de pe sine și din casa sa, în vasele sale, în lingurile și oalele sale, comori întregi de artă. Am văzut că în casa profesorului de arte Faussilon care predă și la universitatea din Cluj, nu lipsește nici un fel de ceramică din această industrie românească, și a nici unui popor nu e mai bine reprezentată ca a noastră, ear despre covoarele basarabene, că nu există asociație de colori mai discrete. Olăria românească are o vitrină întreagă la muzeul din Lyon, de asemenea și o vitrină de țesături.

În comparație cu industriile similare ita-

liene, franceze, germane, se vede că pretutindeni țaranul muncește, dar nici unul nu posedă o artă atât de deosebită ca țaranul român. Ne străduim prin toate mijloacele să prostim pe țărani prin ziare, prin parlament, — dar ei tot deștept rămâne. Cu ajutorul unuia din cei mai mari librari bănațeni din Paris, Orșoveanu Gamber, stabilit acolo de 30 de ani, voi scoate o carte în care să arăt că între toate popoarele din Carpați și Balcani, la noi se găsesc urmele celei mai vechi arte tracice, artă care a influențat mult asupra artei grecești, și că arta aceasta a fost foarte bine păstrată și dezvoltată de țaranul nostru.

Poezia populară, de asemenea, a fost mai bine cultivată și păstrată la noi decât la alte popoare. Așa, pe când la noi în secolul trecut, un Constantin Cantacuzino Stolnicul scotea o broșură netrecută în seamă cu poezii populare românești, în Apus scriitorii se inspirau dela Iupiter, Minerva, Diana. De aceea noi am avut în totdeauna o literatură vie, pe când celelalte popoare numai din când în când.

La noi țaranul înțelege pe un cronicar ca și pe Eminescu, pentru că aceștia au scris în limba pe care o înțelege el, pe când nu la toate popoarele s'a întâmplat așa.

La Lyon publicul e foarte rece, dar când i-am recitat câteva versuri din «Turturica», acest public s'a înduioșat și a aplaudat. S'au luptat și la noi câțiva poeți să cîrpească simbolist, dar nevorbind în limba poporului, acesta nu-l înțelege și poezii, tot obosind ca să fie înțeleși și

ministru al Cultelor, până când va tolera această muncă subversivă în propria noastră țară? Nu găsește potrivit momentul de a urma exemplul Olandei și al Mexicului?

In jurul Enciclicei papale

In lumină franceză:

Le Temps scrie:

Enciclica reprezintă pacea actuală a Europei ca o pace artificială stabilită pe hârtie. Enciclica dă să se înțeleagă că nedreptățile acestei păci au augmentat, și aproape au legitimat războaiele și dorințele de răzbunare.

Noi nu putem admite ca să se considere pacea actuală ca o simplă bucată de hârtie. Această pace a dat pe Alsacien și pe Loreni înapoi Franței, patriei lor, pe care ei n'au uitat-o nici odată. Ea a redat Belgiei independența. Ea a asigurat existența și mărirea imperiului britanic. Ea a realizat unitatea națională a Italiei, a Poloniei, a României și a Iugoslaviei. Ea a eliberat pe Cehoslovaci. Ea a promis despăgubirile datorite nenorocirilor belgieni, francezi și italieni, spre a nu cita decât pe aceștia. Dacă lumea găsește imperfecțiuni în această pace, cum se uită un lucru, că perfecțiunea nu-i dată omului, chiar când el se străduiește să realizeze adevărurile cele mai înalte?

«Unirea» după ce publică pe pagina primă citatul ziarului german «Katolische Kirchenzeitung», fără a aminti cu nici un cuvânt impresia rea ce a făcut-o enciclica papei la aliați, conține: «Așa scrie o revistă apuseană unde preoimea întreagă cunoaște ad litteram enciclica Papei, și unde simțul adevărat bisericesc este neasemănat mai pronunțat decât în părțile noastre. Și atunci ce să spunem noi, cari n'am ajuns să avem încă în traducere completă această capodoperă a șefului creștinătății?!

Noi am spus de mult, că papistașii noștri tânjesc după regnum marianum — căci altfel ar fi neexplicabil să se laude și preamărească un act, fie chiar și al papei, care vorbește despre pacea prin care ni s'a îndeplinit visul nostru de veacuri, de a fi incorporați și uniți pe vecie cu regatul român, ca despre o pace artificială stabilită pe hârtie.

Am spus-o și cu altă ocaziune și repetăm de nou, că papei nu-i pasă de interesele noastre naționale (dovadă între altele înființarea diecezei gr.-cat. maghiare de Hajdu-Dorog în inima diecezei gr.-cat. române a Oradei și ac-

neavând ecou, au trebuit să se inspire tot de la poezia populară.

Tot la Paris am găsit o româncă Elena Donici, care de mult se îndeletnicește să traducă în franțuzește poezii populare basarabene din niște scripte de ale unui părinte al său.

Toate acestea, arta noastră, poezia noastră populară, le face țaranul nostru. —

Dl Iorga termină conferința pomenind despre rolul burgheziei în rosturile unui popor, rol care nu e nici pe departe așa cum îl descriu anumite partide politice. Burghez e acela care a reușit ca în cursul mai multor generații să și croiască un suflet aparte la oraș, de un conservatism infinit de prețios în dezvoltarea vieții unui popor.

Pe burghezie se sprijină economia lumii și cultura umanității. Și ea e mereu primenită de țărânie.

Despre publicul românesc, dl Iorga a spus că e superior în multe privințe publicului din străinătate, fiind dornic să se cultive în primul rând. Pentru aceasta, ar fi bine ca azi când cărțile sânt așa de scumpe, pentru ca cultura să nu facă un pas înapoi: fiecare liceu să se transforme în universitate populară macar odată pe săptămână, pentru a se răspândi prin viu grai frumusețile literaturii, artei, științei.

tuala enciclică). *Politica scaunului papal e în flagrantă contradicție cu interesele mari ale neamului românesc.* Celce se leagă de pulpana papei și atunci, când ne lovește în cele mai sfinte interese românești, — nu poate fi considerat de bun român.

Acesta este răspunsul nostru la laudele cele mari ale Unirii, numind enciclica papei capodoperă.

Ear la atributul cu care-l gratifică de «șef al creștinătății» n'avem decât s'o compătimim.

Știrile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută a rostit părintele Ioan Popa, profesor la școala superioară comercială de aici, în biserica noastră catedrală o frumoasă predică.

Mare serbare în Sibiu. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român invită la *Șezătoarea Culturală* organizată de *Centralele Caselor Naționale* din București, Duminecă, în 11 Februar 1923, la ora 4 jum. p. m. precis, în teatrul orașenesc din Sibiu, precum și la *Serata dansantă*, aranjată de «Reuniunea femeilor române» din Sibiu, în onoarea oaspeților, în aceeași zi, la ora 9 seara, în sala «Urania». Costumul național preferit. Biletele se vând la Librăria «Foia Poporului», strada Mitropoliei Nr. 12, și seara la cassă. — Prețurile de intrare: La șezătoarea culturală a Caselor naționale: Lojă rang I. Lei 120; Lojă rang II. Lei 80; Lojă parter Lei 100; Loc rezervat Lei 30; Stal I. Lei 20; Stal II. Lei 10; Balcon I. Lei 30; Balcon II. Lei 20; Balcon III. Lei 10; Galerie numerotată Lei 5; Galerie nenumerotată Lei 2; Loc de stat Lei 2. — La Serata dansantă: de persoană Lei 20; Loja Lei 100.

Programul primirii centralei Caselor din București: *Sâmbătă*, în 10 Februar 1923, ora 4 jum. d. m., primirea oaspeților în gară, de către comitetul central, autorități, reuniunea de muzică și membrii «Asociațiunii». *Duminecă*, în 11 Februar ora 9 a. m., serviciu divin în catedrală; ora 11 a. m. vizitarea Muzeului Asociațiunii etc.; ora 1 d. m. banchet. — Doamnele și domniile membri cari doresc a lua parte la banchet sânt rugați a se anunța la biroul «Asociațiunii» până Vineri în 9 Februar c.; — ora 4 jum. d. a. Șezătoarea culturală a Centralei Caselor Naționale; ora 9 seara serată dansantă. — *Luni*, în 12 Februar ora 10 a. m. vizitarea celorlalte muzee din Sibiu; ora 1 jum. p. m. plecarea oaspeților.

Un studiu de valoare. *Papism și ortodoxism în Ardeal sau Porfiră și cunună de spini, este titlul unui studiu acum apărut, scris de «Un om al bisericii». Cartea cuprinde informațiuni de cel mai mare interes. Prețul 12 lei. Vom reveni.*

Earnă grozavă

În legătură cu gerul ce s'a pus acum, am aflat prin cărțile vechi, că cea mai grozavă iarnă de care se pomeneste, a fost cea din anul 1709.

Gerul începuse cu luna Ianuar. În câteva zile au înghețat până în fund toate râurile și lacurile, de puteai trece peste ele cu carul încărcat. Peste noapte oamenii nu puteau dormi de fel, deși casele erau mereu încălzite. Mulți călători, gâsiți de gerul năpraznic pe drumuri, pieriră de frig.

Nici animalele n'au fost cruțate. Păsările și insectele s'au prăpădit aproape toate. Vite încă au pierit multe.

Arborii înghețară până la măduvă. Noaptea se auzeau pocnete ca de împuscături. Dimineața aflau oamenii, că în urma gerului mare stejarii, nucii și alți arbori plesniseră până în rădăcini și că pietri de mărime mare fuseseră sfărâmate în bucăți.

Pe la capătul lunii veni primul desgheț. Dar acesta făcu rele și mai mari. Pentru că frigul ear se întoarse și apa neavând timpul de a se scurge în pământ, înghețul care a venit tăia toate rădăcinile grâului și nimici plantele și arborii.

Pânea de prin cămară se întărea de îngheț într'atât, încât trebuia s'o taie oamenii cu toporul.

U. P.

Numire. Dl Profesor N. Iorga a fost numit doctor «honoris causa» al universității din Lyon.

Inchiderea cursurilor la universitatea din București a hotărât o senat universitar în urma exceselor studențești. Facultățile rămân închise cu începere din 3 Februar până la sfârșitul anului școlar.

Hotărâre înțeleaptă. Consiliul de miniștri ai Italiei a autorizat pe ministrul de interne să ia măsuri cât de aspre pentru a *reprima jocurile de noroc* în toată Italia. Guvernul fascist renunță mai bucuros la venite sigure pentru stat decât să contribuie la demoralizarea cetățenilor.

Două sute de ani se împlinesc în August 1923 dela moartea marelui istoric și filosof Dimitrie Cantemir, domnitorul Moldovei. Indemn binevenit, pentru comemorarea și popularizarea lui, face dl Radu Dragnea în ziarul Patria (Nr. 19). «Cantemir, zice dl Dragnea, ne va aduce aminte, prin elementele care au conlucrat la formarea personalității sale, de creștinătatea răsăriteană, al cărei servitor conștient, cu filosofii în mână, a fost el. Căci într-o țară al cărei defect cultural fundamental pare a fi că elementul laic este indiferent în materie religioasă, ear elementul eclesiastic indiferent sau pasiv în materie culturală laică, Dimitrie Cantemir prezintă conjuncțiunea și fuzionarea celor două elemente, ca o sinteză creatoare de valuri culturale». Ori cât de mult am privi la civilizația apusului, n'avem de renegat, ci tot mai mult de cultivat și de adaptat la prezent trecutul nostru cultural. Cantemir este o podoabă românească a orientului.

Dreptatea Primim următoarele: Onorată redacție, — Ca o înfărire a celor spuse de Dv. în Nr. 5 al Telegrafului Român în articolul: «Cerem dreptate» vă servesc cu următoarele date: Și în comuna noastră Zlatna sânt patronate bisericile catolice, având dela stat toate reparațiunile în mod gratuit, apoi preoții cvartire și dotație separată. Cvartir a câștigat și preotul ortodox după mare trudă și înalte intervenții, dar numai pe timp provizor. Ce este însă de neînțeles e că preotul romano-catolic Iosif Rak care pentru batjocorirea statului român a fost condamnat și întemnițat, primește dela stat chiar în zilele acestea tot gratuit 51 stânjini de lemne de foc, în timp ce preoții români abia au putut primi o reducere de 30% la cumpărarea lemnului. G. P.

Numărul străinilor naturalizați în America. Statistica publicată pe cele zece luni dela începutul anului trecut arată că în America s'au naturalizat, peste tot 124.265. Cei mai mulți naturalizați sânt italieni, 21.594 (17.43%); din România 1.12% (1391).

Testamentul Regelui Petru dispune ca averea mobilă în valoare de 10 mil. dinari să revină Regelui Alexandru, banii gata și hârtiile de preț se împartesc egal între fiii Alexandru, George și fiica Ielena.

Camera a început discuția în secția a proiectului de constituție. Discuția la articole merge fără greutate, și așa proiectul va trece curând prin secția. În câteva zile acest proiect de lege fundamentală va fi adus în debaterile publice.

† **Irina Herman** nasc. Pop, soția parohului nostru din Rogoz, Ioan Herman, după scurte și grele suferințe și după împărțirea ei cu sfintele taine a adormit în Domnul în 15/28 Ianuar 1923 la ora 12 noaptea în anul 65 al vieții și 49 al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctei s'au așezat spre veșnică odihnă în cimiterul bisericii din Rogoz, la 1 Februar n. (19 Ianuarie v). 1923. În veci pomenirea ei.

Șezători literare. Un grup alcătuit din cei mai de seamă scriitori români, a hotărât să țină în Ardeal un ciclu de șezători literare în cursul lunii Februar și Martie, în orașele: Cluj, Oradea-Mare, Satul Mare, Aiud, Alba-Iulia, Deva, Arad, Timișoara, Lugos, Caransebeș, Sibiu, Sighișoara și Brașov.

Școala Banățeană, revistă pedagogică, organul Asociației învățătorilor din Caraș-Severin, a apărut Nr. 1—2 din 1923 cu bune articole scrise de: Ștefan Velovan, P. Jumanca, I. Mărilă, Ios. Olariu, G. B. ș. a. Abonamentul: 100 lei pe an. Red. și adm.: în Caransebeș.

Calendarul Bunului Creștin (sau *Calendarul arhidiecezan*) este unul dintre cele mai frumoase calendare din toată țara. Doritorii de a l avea, să l ceară dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, care trimite zilnic numeroase exemplare.

Ideile socialiste se răspândesc în unele părți sociale mai ales din motivul, că mulți nu înțeleg lămurit ținta unde bate socialismul extrem. A apărut acum o broșură, cu titlul Socialism și proprietate, scrisă de Lazăr Popescu. În această broșură se expune limpede și sistematic chestiunea socialistă. Despre statul socialist se spun următoarele: «Statul socialist nu numai că n'ar putea suprima inegalitățile sociale, dar ar crea altele mult mai aspre, de cât cele actuale. S'ar creia tirania inegalității între șefii atotputernici și între muncitorii sclavi... Omenirea, închisă în temnița socialistă, va fi cu siguranță lipsită de orice libertate și egalitate. Toți marii profeti ai socialismului susțin că munca va fi forțată sub direcția și controlul unei armate de funcționari, și fiecare om nu va avea dreptul la viață, de cât în proporția muncii efectuate. Muncitorul nu și va mai putea alege patronul după libera lui voință, căci statul va fi singurul patron. Aceasta nu este altceva, decât munca silnică aplicată întregii omeniri».

Număr redus. În Ungaria s'a votat legea pentru introducerea așa numitului «*numerus clausus*» la universități, în scopul de a mărgini numărul evreilor cari voesc să se înscrie la facultățile universitare. În ședința din 27 Ianuar 1923 a adunării naționale din Budapesta, deputatul Paul Sándor a spus că legea aceasta compromite creditul Ungariei în străinătate și cere modificarea ei. Ministrul instrucțiunii, Klebesberg, răspunde imediat într-o lungă vorbire, unde motivează păstrarea și pe mai departe a legii despre «*numerus clausus*», care — declară ministrul — este interes de existență pentru maghiari. S'au dat pentru susținerea legii 85 de voturi, contra ei abea 38. Evreii, alinați pe vremuri de unguri, astăzi și-au pierdut simpatia chiar și la Budapesta.

Interzis. Poliția din Budapesta a interzis afișarea în vitrine a portretelor răposatului fost rege Carol Habsburg și exreginei Zita. Interzicerea este motivată de faptul (cam greu de crezut) că atât în Peșta, cât și în provincie fotografiile foștilor suverani atrag în fața vitrinelor mase de oameni, care împedecă circulația...

Nou veterinar așezat în Sibiu. Veterinarul Mihail Horedt, care a servit mulți ani la miliție, în ultimii ani în armata noastră, fiind în diferite rânduri lăudat de superiorii săi trecând la penzie, își oferă serviciile sale marelui public și în special agricultorilor noștri din Sibiu și jur. Locuște în strada Poarta Ocnei Nr. 2.

Teatrul din Sibiu, sub direcția dlui W. Popp, va reprezenta în 7 Februar tragedia *Faust*, de Goethe. În rolul Margaretei va juca artista Eva Fiebig, ear în rolul lui Mefisto dl Nelson ca beneficiant. Inceputul la ora 7 seara.

Act de mulțumire. Credincioșii ortodocși români din *Cuciulata*, județul Făgăraș, având în vedere cuvintele sfintei noastre biserici «Feriți cei ce iubesc podoaba casei Tale», și în considerare, că biserica veche în urma unui cutremur de pământ este dărăpănată, au hotărât să edifice o biserică nouă. Comuna bisericească, din puterile sale, nefiind în stare a ajunge acest scop, prin concursul parohului Dr. Bucur Buzdugan, al învățătorului George Niciu și al lui Valentin Bozin au întreprins o colecție pentru edificarea bisericii, cu următorul rezultat: La colecta parohului Dr. Bucur Buzdugan și a învățătorului George Niciu au contribuit următorii: Senatorul Târmavei mari, Ignatie Mircea 2000 Lei. Dumitru Tănase și Susana Dumitru 2000 Lei, General Traian Moșoiu ministrul comunicațiilor 100 Lei, deputatul Al. Iteanu 100 Lei, Mihail Boloman și Maria 1000 Lei, Albert Iosif 20 Lei, Oteleanu 20 Lei, Andrei și Rozina Andrei 100 Lei, Maria Procopie Iovu 100 Lei, Simion Strambu 100 Lei, Ioan Cozma Clem 20 Lei, Victor Gligor Puța 20 Lei, Nicolae Iovu și Paraschiva 200 Lei, Pal Leon și Elena 100 Lei, Victoria Aron Dofin 20 Lei, Maria G. Stroie 20 Lei, N. Mircea proprietar și hitelier 100 Lei. Total 6020 Lei. — La colecta învățătorului George Niciu au contribuit următorii: George Zărnovean 20 Lei, Ana Borzea, soție de protopop 30 Lei, Ilie Chima 10 Lei, George Niciu, păpușar 100 Lei, George Costea 50 Lei, Banca «Furnica» din Făgăraș 100 Lei, «Banca comercială și industrială» din Făgăraș 100 Lei, Romul Tăflan 20 Lei, Leopold Thierfeld 20 Lei, Henrich Schul 20 Lei, Costi Toma 100 Lei, Iaros 20 Lei, Henrich Gonda 10 Lei, Grigore Cazan 20 Lei, George

B. 10 Lei, D. Frâncu 10 Lei, Stinghe 5 Lei, George Tăflan 2 Lei, Vășile Ștefănescu 2 Lei, N. N. 2 Lei, N. N. 20 Lei, Hațiegan 10 Lei, Nicolae Steavu 10 Lei, Ioan Cornea Cohalm 15 Lei, R. Iacobi și Lahni 20 Lei, Banca «Economia» Cohalm 80 Lei, Ion Barbatei 10 Lei, Borcoman 10 Lei, Mozes Iacob 29 Lei. Total 846 Lei. — La colecta lui Valentin Bozin a contribuit următorii: I. G. Eremie 10 Lei, Gheorghe Moșoiu 10 Lei, Dumitru Popp 10 Lei, Berbeca 1 Leu, Maria I. Ciurcu 15 Lei, A. M. 5 Lei, N. Oltean 5 Lei, Orghidan 10 Lei, N. N. 5 Lei N. N. 5 Lei, M. B. 5 Lei, Banca «Albina» Brașov 20 Lei, N. N. 5 Lei, B. G. T. R. 20 Lei, C. P. 5 Lei, O. O. Bel 5 Lei, Enea C. 6 Lei, N. N. 1 Lei, B. N. 5 Lei, N. N. 1 Lei, K. D. 5 Lei, Fleischer 5 Lei, N. N. 5 Lei, N. N. 1 Leu. Total 165 Lei. — În urma apelului parohului Dr. Bucur Buzdugan, au donat pentru edificarea bisericii următorii: Ministerul Comunicațiilor 2000 Lei, Banca «Cetatea» Brașov 2000 Lei. Total 4000 Lei. — Au mai contribuit pentru edificarea bisericii: Inginerul Ion Ionică deputatul circumscripției Zărnești 1000 Lei, Banca «Cetatea» Cohalm 500 Lei, Nistor Bălteanu și Elena 500 Lei, Maria Iacob Avram 100 Lei, Rozalia Nistor Boer 100 Lei, Paraschiva Nicolae Strambu 50 Lei, Prima societate ard. de asigurare Brașov 50 Lei, George Niciu inv. 25 Lei, Ana Dobrin inv. 20 Lei, Nicolae Clem 20 Lei, Nicolae Crețar 20 Lei, Ilie Răbocea 20 Lei, George Zaharie Ghindea 20 Lei, Ana Dobrin inv. 10 Lei, George D. Cantor ep. 10 Lei, Eugenia Rădulescu 10 Lei, Rozalia G. Niciu soție de inv. 10 Lei, David D. Dragoș 5 Lei, Nicolae M. Blebea 5 Lei, Nicolae Brânzea 5 Lei, Maria Iacob Avram 5 Lei, George N. Niciu 5 Lei, George A. Blebea 5 Lei, George St. Morar 5 Lei, George Dămian 5 Lei, George D. Ghișoi 5 Lei, Elena Nicodin Cantor 5 Lei, Constantin Cantor 5 Lei, Elena Cost. Cantor 5 Lei, Victor Anghelache 5 Lei, Simion Ghes 5 Lei, Nicolae S. Dămian 5 Lei, Iosif Stroe 5 Lei, Paraschiva G. Chiția 5 Lei, Elena Fătu 5 Lei, Ilie Boer 5 Lei, Maria G. Schiopu 5 Lei, Paraschiva I. Mihailă 5 Lei. Total 2570 Lei. — Șeful administrator al domeniilor din Făgăraș a cedat bisericii edificiul nr. top. 3,4 din protocolul funduar nr. 1 al comunei Cuciulata. — În numele comitetului și sinodului parohial ortodox român din Cuciulata, îmi iau voie a exprima și pe această cale adânc simțita noastră mulțumire donatorilor și colectanților. Pr. Dr. Bucur Buzdugan.

Nr. 4521/1922

(13) 1—1

Convocare

În sensul deciziunii luate în ședința plenară a Consistorului ortodox român din Cluj dela 16 Ianuar 1922 Nr. 4521 și în conformitate cu dispozițiile referitoare ale Statutului organic și ale «Regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter» — convoc *sinodul protopopesc electoral al tractului Huedin* pe ziua de *Marți 7/20 Februar 1923* în capela din edificiul școlii civile de băieți la ora 9 dimineața.

Totodată convoc și comitetul protopopesc pe ziua de *Luni 6/19 Februar* la ora 4 p. m. în acelaș loc, pentru stabilirea listei de candidare. Cluj, 18/31 Ianuar 1923.

Dr. Ioan Lupaș,
comisar consistorial.

Nr. 4147/1922

(9) 2—3

Concurs

Prin ordinul ministerial Nr. 31239 s'a sistematizat un post de profesor de religie ortodox la școala din Auid. Prin aceasta se publică deci concurs la acest post cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Concuranții vor avea să dovedească calificația prescrisă pentru acest post.

Cel numit va avea să-și ocupe imediat postul. Retribuțiile sânt cele stabilite în normativul de salarizare a profesorilor secundari. Concursul provăzute cu documentele corăspunzătoare se vor adresa Consistorului ortodox din Cluj.

Cluj, la 1 Decembrie 1922.

Consistorul Eparhial ortodox român:

Nicolae Ivan,
episcop.

Nr. 473—1922

(8) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a II-a *Bulzești-de sus*, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiterial, ear concurenții cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 10 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului.

Pompiliu Piso,
protopop.

Agricultori!

Vă aduc la cunoștință că am început

practică medico-veterinară
în Sibiu, str. Rosenfeld Nr. 2 (Poarta Ocnei)

Bazat pe experiențele mele de mulți ani, ca veterinar militar și fost institutor special la mai multe școli speciale de potcovit, sânt în stare a corespunde tuturor cerințelor în specialitatea mea.

Dau sfat special la cumpărarea și vânzarea de cai. Mă duc și la țară.

Mihail Horedt,
medic veterinar practic

S. A. Cassa de Economie «Agrar» din
Târgu-Murăș caută

practicanți sau funcționari

Sânt preferiți acei, cari posed și limba
maghiară sau germană. (10) 2—3

A apărut

Calendarul Bunului Creștin
pe anul 1923

Se vinde la **LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ** în SIBIU, și în alte librării. — La cererile prin **MANDAT POSTAL** se va adăuga 4 Lei pentru porto și recomandat.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,

profesor universitar și membru al Acad. române

Anunțuri și reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.